

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 76/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Sžrk 6/2020 z 20. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Sžrk 6/2020 z 20. januára 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že 20. júla 2015 sťažovateľka (kupujúca) uzatvorila s [REDAKOVANÉ] (predávajúcim) kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli pozemky nachádzajúce sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ]. Rozhodnutím Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru (ďalej len „katastrálny úrad“) č. V 5935/2015 zo 14. augusta 2015 došlo k povoleniu vkladu vlastníckeho práva k pozemkom z predmetnej zmluvy do katastra nehnuteľností.

Proti uvedenému rozhodnutiu katastrálneho úradu podala Okresná prokuratúra Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) 19. októbra 2015 protest č. Pd 241/15/4403-2, v ktorom katastrálnemu úradu vytkla, že presne a úplne nezistil skutočný stav veci vo vzťahu k existencii zákonného predkupného práva štátu, ktoré bolo účastníkmi kúpnej zmluvy obídené, čo spôsobilo absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy.

3. Katastrálny úrad rozhodnutím č. UP 64/2015-8 z 5. novembra 2015 protestu okresnej prokuratúry vyhovel a svoje rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností zrušil.

4. Proti rozhodnutiu katastrálneho úradu podala sťažovateľka odvolanie zo 4. decembra 2015, ktoré mu bolo doručené 8. decembra 2015.

5. Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností (ďalej len „okresný úrad“) podaním č. OU-NR-OOP5-2016/003394-4, UPo 17/2015-4 z 13. januára 2016 označeným ako „*Odvolanie zo dňa 8. 12. 2015 – oznámenie o vybavení podania*“ sťažovateľke oznámil, že jej odvolanie proti rozhodnutiu katastrálneho úradu bolo podané oneskorene, po uplynutí (všeobecnej) 15-dňovej lehoty ustanovenej v § 54 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení účinnom v danom čase (ďalej len „správny poriadok“). Uviedol, že rozhodnutie katastrálneho úradu bolo sťažovateľke ako účastníčke konania zasielané doporučené do vlastných rúk, pričom podľa § 24 ods. 2 správneho poriadku bolo sťažovateľke právne doručené 16. novembra 2015 (pondelok) fikciou doručenia s tým, že prvý pokus o doručenie zásielky sťažovateľke bol vykonaný 10. novembra 2015 (utorok), druhý pokus o doručenie zásielky sťažovateľke spolu s uložením zásielky na pošte bol vykonaný 11. novembra 2015 (streda), avšak sťažovateľka si zásielku do troch dní od jej uloženia nevyzdvihla. Sťažovateľka si rozhodnutie katastrálneho úradu fyzicky prevzala až 25. novembra 2015 a 7. decembra 2015 (pondelok) odovzdala na poštovú prepravu na doručenie katastrálnemu úradu odvolanie proti jeho rozhodnutiu č. UP 64/2015-8 z 5. novembra 2015, k čomu došlo 8. decembra 2015 (utorok). Podanie oneskoreného odvolania neodôvodňuje obnovu konania ani zmenu alebo zrušenie rozhodnutia mimo odvolacieho konania.

6. Žalobou doručenou Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) 7. apríla 2016 sa sťažovateľka domáhala preskúmania zákonnosti postupu a oznámenia okresného úradu č. OU-NR-OOP5-2016/003394-4, UPo 17/2015-4 z 13. januára 2016 tvrdiac, že katastrálny orgán pochybil pri doručovaní zásielky sťažovateľke do vlastných rúk a že okresný úrad nesprávne právne posúdil splnenie zákonných podmienok fikcie doručenia tejto zásielky.

7. Krajský súd (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 11 S 155/2019 z 29. januára 2020 žalobu zamietol ako nedôvodnú [§ 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“)].

8. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 písm. f) a g) SSP, v ktorej s poukazom na existenciu rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 3 Sžp 6/2013 zo 17. septembra 2013, č. k. 3 Sžo 67/2014 zo 6. októbra 2015, č. k. 4 Sžo 85/2015 z 1. marca 2016, č. k. 3 Sžo 101/2015 z 30. júna 2016 a iných, z ktorých je možné konštatovať „názorový posun“ odvolacích senátov vedúci k zmene

právnej úpravy fikcie doručenia do vlastných rúk, uviedla, že vzhľadom na dátum reálneho prevzatia zásielky odvolanie proti rozhodnutiu katastrálneho úradu podala v zákonnej lehote a že pre uplatnenie fikcie doručenia podľa § 24 ods. 2 správneho poriadku neboli splnené zákonné podmienky.

9. Najvyšší súd (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 6 Sžrk 6/2020 z 20. januára 2021 kasačnú sťažnosť sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú (§ 461 SSP). Najvyšší súd, vychádzajúc z obsahu administratívneho spisu, ako aj zo spisu krajského súdu, v odôvodnení svojho rozhodnutia zopakoval, že rozhodnutie katastrálneho úradu bolo sťažovateľke doručované do vlastných rúk prostredníctvom pošty, pričom prvý pokus o doručenie s výzvou na opakované doručenie sa uskutočnil 10. novembra 2015 (utorok) a opakované doručenie bolo u sťažovateľky vykonané 11. novembra 2015 (streda). Keďže opakované doručenie nebolo úspešné, zásielka bola v ten istý deň, t. j. 11. novembra 2015 (streda) uložená na pošte. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že sťažovateľka sa v mieste doručenia zásielky zdržiavala nielen 10. a 11. novembra 2015, ale aj 12., 13. a 16. novembra 2015, keď mala reálnu možnosť vyzdvihnúť si zásielku na pošte, čo však neurobila. Následne sa najvyšší súd zaoberal spornosťou toho, či reálne prevzatie zásielky adresátom v odbernej lehote má za následok neuplatnenie právnych účinkov tzv. fikcie doručenia rozhodnutia v zmysle § 24 ods. 2 správneho poriadku. V tejto súvislosti najvyšší súd konštatoval, že posledná veta uvedeného zákonného ustanovenia predstavuje výnimku zo zásady, že doručenie pôsobí až od okamihu, keď sa písomnosť dostala do rúk adresáta. Bez ohľadu na to, či sa adresát o uložení úradnej zásielky na pošte fakticky dozvedel alebo nedozvedel, zo zákona vyplýva, že uplynutím tejto zákonnej lehoty sa má za to, že mu písomnosť bola doručená; ide o právnu fikciu doručenia písomnosti. Najvyšší súd dospel k záveru, že okresný úrad postupoval procesne správne, keď sa s odvolaním sťažovateľky proti rozhodnutiu katastrálneho úradu vysporiadal zaslaním oznámenia, že bolo podané oneskorene. Najvyšší súd uznal námietku sťažovateľky, že existujú rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých sa priklonil k názoru, že „*k aplikácii ustanovení náhradného doručenia môže dôjsť iba v prípade, že nedošlo k reálnemu doručeniu*“, a to najmä s ohľadom na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 65/2010-49 z 27. októbra 2010, avšak po preštudovaní uvedeného nálezu ústavného súdu nezistil možnosť jeho aplikácie na danú vec vzhľadom na diametrálne odlišný skutkový a právny stav veci.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opakujúc argumenty, ktoré vzniesla už v kasačnej sťažnosti, namieta, že právne posúdenie splnenia zákonných podmienok fikcie doručenia zásielky – rozhodnutia katastrálneho úradu č. UP 64/2015-8 z 5. novembra 2015 – sťažovateľke najvyšším súdom je nesprávne a arbitrárne, keďže sa nevysporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami, a to najmä so svojou vlastnou

judikatúrou, ktorá viedla k zmene právnej úpravy fikcie doručenia do vlastných rúk. S poukazom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza, že orgán verejnej moci musí vo vzťahu k účastníkom konania postupovať predvídateľným spôsobom, a to vzhľadom na očakávanie, ktoré voči tomuto orgánu účastník má.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 6 Sžrk 6/2020 z 20. januára 2021 o zamietnutí kasačnej sťažnosti (bod 9), ktorý sťažovateľka považuje za nesprávny a arbitrárny, pokiaľ ide o výklad a aplikáciu § 24 ods. 2 poslednej vety správneho poriadku upravujúceho fikciu doručenia písomnosti do vlastných rúk adresáta (bod 10).

12. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka sa na neho obracia od roku 2017 ústavnými sťažnosťami, ktorými namieta porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcich sa prevodov pozemkov v katastrálnom území Dražovce, resp. Lužianky v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „Vybudovanie strategického parku“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401 z 8. júla 2015. Keďže východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020, I. ÚS 13/2021, II. ÚS 482/2021, III. ÚS 281/2021,) ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

13. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). K takému záveru však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky nedospel.

14. Právna fikcia je právno-technický postup, pomocou ktorého sa považuje za existujúcu situácia, ktorá je zjavne v rozpore s realitou a ktorá dovoľuje, aby z nej boli vyvedené odlišné právne dôsledky než tie, ktoré by plynuli iba z konštatovania faktu. Účelom fikcie v práve je posilniť právnu istotu. Právna fikcia ako nástroj odmietnutia reality právom je nástrojom výnimočným, striktno určeným na naplnenie tohto jedného z hlavných ústavných postulátov právneho poriadku v podmienkach právneho štátu. Aby mohla právna fikcia svoj účel naplniť (dosiahnutie právnej istoty), musí rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak nie sú všetky právne náležitosti splnené, súd nie je oprávnený naplnenie fikcie konštatovať (m. m. nález ústavného súdu č. k I. ÚS 119/07 z 27. septembra 2007, ZNaU 21/2007).

15. Dôležité písomnosti, najmä rozhodnutia, sa doručujú do vlastných rúk adresátovi alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok. Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že písomnosť príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží písomnosť na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel (§ 24 ods. 1 a 2 správneho poriadku (účinného do 30. júna 2017)).

16. Ústavný súd preskúmaním napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v relevantných právnych predpisoch (Správnom súdnom poriadku a správnom poriadku účinnom v čase doručenia rozhodnutia katastrálneho úradu sťažovateľke) vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Najvyšší súd sa stotožnil s postupom okresného úradu (bod 5), ktorý, uplatňujúc fikciu doručenia, považoval zásielku za doručенú uplynutím zákonnej trojdňovej lehoty (16. novembra 2015) od jej uloženia (11. novembra 2015). Išlo o zákonnú lehotu, ktorú správny orgán nemohol predĺžiť a ktorá končila uplynutím posledného dňa lehoty. Do lehoty nebol započítaný deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Vzhľadom na to, že koniec lehoty pripadol na sobotu, bol posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň (pondelok). Správny poriadok účinný v čase doručenia rozhodnutia katastrálneho úradu sťažovateľke s neskorším faktickým prevzatím zásielky jej adresátom nespájal žiadne právne účinky. Najvyšší súd, aplikujúc a riadne interpretujúc príslušné zákonné ustanovenia týkajúce sa doručenia písomnosti do vlastných rúk adresáta, jasne a presvedčivo vysvetlil svoj postoj k doručovaniu písomností v tomto type konania, pričom sa vysporiadal aj s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa konkurencie fikcie doručenia a reálneho doručenia, v rámci ktorej sťažovateľka poukázala na existenciu judikatúry najvyššieho súdu vedúcej k zmene právnej úpravy fikcie doručenia písomnosti do vlastných rúk adresáta. V tejto súvislosti najvyšší súd správne konštatoval, že nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 65/2010-49 z 27. októbra 2010 nie je aplikovateľný na danú vec vzhľadom na diametrálne odlišný skutkový a právny stav veci. Ústavný súd rešpektuje, že primárnou úlohou všeobecného súdu je vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor najvyššieho súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné a vnútorne vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za udržateľné. Okrem toho netreba opomínať, že ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017).

17. Ústavný súd zároveň konštatuje, že v danom prípade by ani eventuálne vyhovenie ústavnej sťažnosti sťažovateľky v konečnom dôsledku nevedlo k inému rozhodnutiu katastrálneho úradu o proteste okresnej prokuratúry, keďže v tomto smere je judikatúra ústavného súdu ustálená a sťažovateľke, ktorá sa dovoľáva predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, známa (bod 12).

18. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu